

Член-кореспондент АН УРСР О. О. Городецький

(до 60-річчя з дня народження)

30 березня 1957 р. минуло 60 років з дня народження члена-кореспондента Академії наук УРСР, доктора медичних наук, проф. Олексія Опанасовича Городецького, ім'я якого широко відоме в нашій країні.

О. О. Городецький народився в сім'ї вчителя сільської школи в с. Ново-Костичах, Самарської губернії (тепер Куйбишевська область).

В 1916 р. він закінчив гімназію і в тому самому році поступив на медичний факультет Саратовського університету. В 1919 р., будучи студентом третього курсу, Олексій Опанасович пішов у Червону Армію і працював у госпіталях як лікарський помічник.

В 1920 р. наказом Реввійськради він був відраджений для закінчення освіти в Саратовський університет, але за станом здоров'я не мав можливості продовжувати навчання і пішов працювати фельдшером у с. Малахівку, Дергачівського повіту, Саратовської губернії, де брав активну участь у боротьбі з холерою. Тільки в 1922 р. він повертається до Саратовського університету і закінчує його в 1924 р.

Після цього Олексій Опанасович понад 10 років працює лікарем у різних селах і містах Уральської області. З 1926 р. він приступив і до наукової діяльності. Працюючи практичним лікарем, Олексій Опанасович незабаром став визначним спеціалістом — терапевтом і рентгенологом.

В 1935 р. О. О. Городецький був запрошений на посаду доцента Башкирського медичного інституту для читання курсу лекцій з рентгенології. Там він працював до 1941 р. В 1940 р. О. О. Городецький захистив дисертацію на вчений ступінь доктора медичних наук.

В роки Великої Вітчизняної війни Олексій Опанасович керував рентгенологічними відділами великих військових госпіталей і віддавав усі свої сили, знання і досвід лікуванню поранених і хворих бійців та офіцерів Радянської Армії. В ці роки О. О. Городецький розробив метод рентгенотерапії вогнепальних поранень на діагностичному апараті; його

широке застосування сприяло скорішому поверненню багатьох поранених бійців у діючу армію.

У 1944 р., на запрошення президента Академії наук УРСР О. О. Богомольця, Олексій Опанасович переїжджає на Україну і тут, в Академії наук УРСР і в наукових закладах Міністерства охорони здоров'я республіки, успішно продовжує свою наукову, педагогічну і лікарську діяльність. Він керує кафедрою рентгенології і радіології Київського інституту удосконалення лікарів, протягом п'яти років був заступником директора по науковій роботі Київського рентгено-радіологічного та онкологічного інституту, керував рентгено-радіологічним відділом в Інституті експериментальної біології і патології ім. акад. О. О. Богомольця. В 1952 р. О. О. Городецький вступив до лав Комуністичної партії Радянського Союзу. Як активний член КПРС він провадить велику громадську і політичну роботу. Тепер О. О. Городецький керує лабораторією біофізики Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця Академії наук УРСР.

Великий спеціаліст в галузі рентгенології, проф. О. О. Городецький з 1945 по 1950 р. успішно очолював рентгенологічну допомогу на Україні, займаючи посаду головного рентгенолога Міністерства охорони здоров'я УРСР. Як спеціаліст з рентгенотерапії злоякісних новоутворень О. О. Городецький один з перших в нашій країні розробив методику одноразового профілактичного опромінення великими дозами хворих на рак молочної залози.

Разом із своїми співробітниками Олексій Опанасович розробив методику комплексного лікування рака молочної залози, в основу якої покладено радикальне хірургічне втручання або вплив на первинну пухлину та її метастази рентгенівським промінням, а також раціональне застосування різних засобів, спрямованих на активацію антибластичних властивостей організму пухлинних хворих (виключення рентгенівським промінням функції яєчників, багаторазове переливання дрібних доз (100—200 мл) цитратної крові, ін'єкції антиретиккулярної цитотоксичної сироватки (АЦС), гормонотерапія та деякі інші заходи). Ця методика значно підвищила ефективність лікування хворих на рак.

Слід відзначити ґрунтовне вивчення О. О. Городецьким функції ендокринних залоз при лікуванні рака молочної залози. На підставі проведених експериментальних досліджень і клінічних спостережень, а також визначення доз опромінення головного мозку при опромінюванні гіпофіза і вивчення гормонального дзеркала у хворих Олексій Опанасович прийшов до висновку про необхідність відмовитись від опромінювання гіпофіза і рекомендувати вплив на яєчники.

Виключення функції яєчників при раку молочної залози виявилось ефективним на різних етапах розвитку процесу. Так, виключення функцій яєчників, здійснене після операції, втриє зменшує кількість рецидивів і метастазів у порівнянні з групою хворих, які після операції не були піддані такому лікуванню. При наявності кісткових метастазів виключення функції яєчників веде до зменшення болю, склерозу та зворотного розвитку у деяких хворих кісткових метастазів і до подовження життя цих хворих.

О. О. Городецький приділяє велику увагу експериментальному обґрунтуванню застосування рентгенівського проміння в лікувальній практиці. Він показав, що таке опромінення знижує реактивність організму. В дослідях із загальним опроміненням і опроміненням голови у тварин було встановлено зниження лейколітичних властивостей крові і посилене метастазування перещепної кролячої карциноми.

В останні роки, коли стало доступним використання радіоактивних речовин, діапазон наукових досліджень професора О. О. Городецького

значно розширився, охоплюючи дослідження, а також роботу у клініці. О. О. Городецький розробив методи лікування радіоактивним фосфором для лікування лейкемії, ряд ускладнень, зокрема периферичної крові, ур

Поставлені експериментальні опромінення радіоактивним фосфором, результати яких свідчать про серйозні результати цих досліджень Олексія Опанасовича. Прийнятих дозировок і метастазів і захворювань, які показані для лікування.

Проведене О. О. Городецьким дослідження проміння пухлини, ці два види опромінення перебігу клінічної картини, електрокардіограми, мозку та ряду інших органів.

О. О. Городецький розробив новий метод лікування раку фосфору на шкірі організму.

Вивчаючи особливості організму, О. О. Городецький розробив засоби боротьби з раком, виявилися дієтними, БК-8 та інші препарати.

О. О. Городецький розробив сучасну біофізику — науку, яка має надзвичайно велике значення для лікування променевої хвороби.

За 30 років своєї наукової роботи О. О. Городецький виконав понад 60 праць, з яких виконали понад 100 праць.

Велику увагу О. О. Городецький приділяє радіології, онкології і радіаційній фізиці. Він очолює понад 20 докторських дисциплін, надає великої підтримки окремих медичних працівників з питань радіаційної фізики, частини з питань радіологічної комунікації.

Професор О. О. Городецький має велике значення для української науки і лікарської практики. Професор республіки (1956 р.) в товаристві рентгенологів і радіологів.

За свою багаторічну наукову діяльність проф. О. О. Городецький отримав численні нагороди.

До дня свого ювілею О. О. Городецький багаторічний, енергійний і творчий діяч, в'язання актуальних з

значно розширився, охопивши галузь радіології в експериментальних дослідженнях, а також використання радіоізоотопів з терапевтичною метою у клініці. О. О. Городецький глибоко перевіряв рекомендовані в літературі методи лікування захворювань крові і кісткових метастазів радіоактивним фосфором. Ця перевірка показала, що дози P^{32} , прийняті для лікування лейкемії і поліцитемії і кісткових метастазів викликають ряд ускладнень, зокрема підшкірні крововиливи, погіршення картини периферичної крові, ураження стінок судин.

Поставлені експериментальні дослідження із зовнішнім та внутрішнім опроміненням радіоактивним фосфором підтвердили клінічні спостереження про серйозні пошкодження у піддослідних тварин. На підставі цих досліджень Олексій Опанасович обґрунтував зниження загальноприйнятих дозировок радіоактивного фосфору при лікуванні кісткових метастазів і захворювань кровотворної системи, а також розробив звужені показання для лікувального застосування радіоактивного фосфору.

Проведене О. О. Городецьким порівняльне вивчення дії P^{32} та рентгенівського проміння показало певну своєрідність реакцій організму на ці два види опромінення. Ця своєрідність проявляється в розвитку і перебігу клінічної картини променевої хвороби, в характері енцефалограм, електрокардіограм, в характері змін складу крові і кісткового мозку та ряду інших показників.

О. О. Городецький встановив, що аплікація великих доз радіоактивного фосфору на шкіру тварин спричиняє загальну променеву реакцію організму.

Вивчаючи особливості біологічної дії P^{32} , введеного всередину організму, О. О. Городецький та його співробітники розробили ряд ефективних засобів боротьби з променевими пошкодженнями. Такими засобами виявились дієта, багата на нерадіоактивний фосфор, кровозамінник БК-8 та інші препарати.

О. О. Городецький тепер розробляє одну з найважливіших галузей сучасної біофізики — проблему біологічної дії іонізуючої радіації, яка має надзвичайно велике значення для створення методів профілактики і лікування променевої хвороби.

За 30 років своєї наукової діяльності Олексій Опанасович опублікував понад 60 праць; крім того, під його керівництвом його співробітники виконали понад 100 наукових праць.

Велику увагу О. О. Городецький приділяє підготовці кадрів рентгенологів, онкологів і радіологів. Під його керівництвом написано і захищено понад 20 докторських і кандидатських дисертацій. Олексій Опанасович надає великої практичної допомоги органам охорони здоров'я й окремим медичним працівникам. Він часто виступає з лекціями і доповідями з питань радіології, провадить консультативну роботу у військових частинах з питань біологічної дії проникаючих випромінень, є головою радіологічної комісії Міністерства охорони здоров'я УРСР.

Професор О. О. Городецький бере активну участь у науково-громадському житті. Протягом 12 років він є головою Київського товариства рентгенологів і радіологів. На III з'їзді рентгенологів і радіологів УРСР (1956 р.) він був обраний головою Українського наукового товариства рентгенологів і радіологів.

За свою багаторічну і бездоганну науково-педагогічну діяльність проф. О. О. Городецький нагороджений орденом Леніна.

До дня свого ювілею Олексій Опанасович прийшов повний сил, бадьорості, енергії і творчих прагнень до дальшого розроблення і розв'язання актуальних завдань радянської медичної науки.

Є. Ю. Чеботарьов